

УДК 614.21:617.3](477.86)(09)(045)

DOI: <http://dx.doi.org/10.15674/0030-59872018189-91>

70 років заснування і розвитку ортопедо-травматологічної служби Івано-Франківщини

М. С. Клепач

Івано-Франківський Національний медичний університет. Україна

Минуло 70 років із дня створення першого на Івано-Франківщині спеціалізованого відділення ортопедії-травматології в м. Коломиї, що і є початком історії нашої служби.

У минулому в 12 повітах Станіславського воєводства існувало лише 7 лікарень і 18 невеликих приватних медичних закладів, де працювали 84 лікарі загального профілю, діяла 51 аптека, а в сільській місцевості їх зовсім не було. За часів Австро-Угорщини (1772–1918) не було збудовано жодного санаторію, а під час Польської влади (1918–1939) відкрито лише один — у с. Ворохта на 63 ліжка [1, 2].

Тернистим був шлях розвитку ортопедо-травматологічної служби за останні 70 років. До початку 50-х років минулого сторіччя ортопедичну і травматологічну допомогу населенню надавали переважно загальні хірурги, а пацієнтів обслуговували монахині. До 1947 р. в Івано-Франківській області не було ані спеціалістів ортопедів-травматологів, ані спеціалізованих ліжок і лікувальних закладів.

У 1947 р. лікпрофінспектора міськздороввідділу Анатолія Степановича Шептуна направили на курси удосконалення з ортопедії-травматології, а в міській поліклініці № 1 відкрили окремий кабінет прийому ортопедо-травматологічних хворих.

У цьому ж році в Коломийській міській лікарні (Станіславська область) відкривається друге хірургічне відділення, яке згодом реорганізовано в ортопедо-травматологічне на 35 ліжок. Першим його завідувачем став доктор А. С. Шептун (28.11.1947), який виконував ці обов'язки протягом 24 років (до 01.09.1971). Анатолій Степанович за визнані заслуги перед державою був нагороджений орденом Леніна, десятки років віддав організації охорони здоров'я на ниві ортопедо-травматологічної служби. Саме А. С. Шептун започаткував Коломийську школу ортопедів-травматологів.

Сьогодні колектив відділення ортопедії-травматології Коломийської ЦРЛ, який очолює протягом багатьох років З. І. Гнатюк, продовжує добрі традиції фундаторів служби. Серед них лікарі В. С. Атаманюк, І. М. Ковалишин, О. С. Марченко, В. Б. Ратушняк та ін.

Під впливом науково-технічного прогресу, соціально-економічних змін відбулися значні перетворення в п'ятидесятих роках минулого століття, які характеризувалися наближенням профільної допомоги до населення нашого краю. У 1955 році в області нараховувалося 875 ліжок хірургічного профілю, зокрема 180 ортопедо-травматологічних.

У 1958 році в Станіславській міській клінічній лікарні № 1 відкрито друге в області спеціалізоване відділення на 40 ліжок, яке згодом, у 1961 році переведено в обласну клінічну лікарню (ОКЛ) і розширено до 65 ліжок. Завідувачем відділення призначено лікаря ортопедо-травматолога О. С. Сахарова. На цей час в області було вже 8 лікарів цієї спеціальності. У 1964 році завідувачем ортопедо-травматологічного відділення ОКЛ стає Іван Михайлович Коцкович, який вніс вагомий внесок у становлення спеціалізованої служби.

У 1971 р. в ОКЛ відкрито дитяче ортопедо-травматологічне відділення на 40 ліжок, яке очолює Ярослав Іванович Струтинський. При поліклінічній закладу вже функціонував дитячий травматологічний кабінет. Відділення стало першим консультативно-діагностичним і лікувальним центром надання спеціалізованої допомоги дітям. У 1991 році відділення переведено в обласну дитячу клінічну лікарню (ОДКЛ). При відділенні цілодобово працює дитячий травматологічний пункт, де надають ургентну допомогу хворим зі всієї області.

За період із 1958 до 1969 рр. реалізуються накази Міністерства охорони здоров'я УРСР № 76 (1958), № 385 (1961), № 418 (1964) [8] про становлення самостійної ортопедо-травматологічної

служби в області. У результаті концептуальної реорганізації ортопедо-травматологічна служба краю значно розширилась, зміцніла і покращилась. Розпочато широку спеціалізовану підготовку фахівців відповідного профілю.

У 1966–1968 рр. відкриваються самостійні профільні відділення в районах області. Наприкінці 1968 року в області працює вже 21 фахівець.

70-ті роки характеризуються структурною переорієнтацією хірургічної й ортопедо-травматологічної допомоги. Із приходом в обласний відділ охорони здоров'я хірурга Георгія Сильвестровича Ізбенка взято курс на централізацію та спеціалізацію хірургічної допомоги, відновну та реконструктивну хірургію на основі органозбережних і малоінвазивних методів лікування. Дрібні стаціонари, малопотужні та малорезультативні, були закриті. У цей період починається масштабне будівництво центральних районних лікарень, в яких відкривають ортопедо-травматологічні відділення.

У 1970 р. на кафедрі хірургії медінституту відокремлюється курс травматології та ортопедії, який далі (1971) реорганізується у кафедру травматології, ортопедії і воєнно-польової хірургії. У різні роки кафедрою керували доценти З. Ю. Ільницький, М. М. Ковалишин, професори М. І. Пустовойт, Ю. М. Ясельський, М. І. Клепач, а у 2003 р. її очолив професор Сулима В. С.

У 1970 році кількість фахівців хірургічного профілю збільшилася до 163, із них хірургів — 131, ортопедів-травматологів — 32 (24,42 %). Майже у всіх ЦРЛ, окрім Верховини, Лисця, Снятина та Богородчан, започатковані окремі прийоми хворих ортопедом-травматологом. Упроваджено ендотрахеальний наркоз. Кількість хірургічних ліжок зросла до 1 753, а ортопедо-травматологічних — до 439. Показник забезпечення населення області спеціалізованими ліжками збільшився з 0,2 (1965) до 3,6 на 10 000 жителів. Відкрито нові ортопедо-травматологічні відділення практично в усіх районних центрах. Запрацював перший в області травматологічний пункт при Івано-Франківській міській клінічній лікарні № 1 із цілодобовим режимом надання допомоги постраждалим.

У цей же час на території області розпочинають функціонувати спеціалізовані санаторії з надання лікувально-профілактичної допомоги ортопедо-травматологічним хворим: обласний поліомієлітичний санаторій на 50 ліжок (с. Ланчин), Республіканський кістково-туберкульозний санаторій для дорослих на 200 ліжок (с. Ворохта), обласний дитячий кістково-туберкульозний

санаторій на 125 ліжок (м. Лисець), Республіканський дитячий кістково-туберкульозний санаторій на 100 ліжок (с. Ворохта), обласний дитячий ортопедичний санаторій «Зелений гай» на 150 ліжок (с. Коршів).

Періодом інтенсивного нарощування ортопедо-травматологічних ліжок можна назвати 80-ті роки. Відкрито повноцінні травматологічні відділення в районних центрах: Тлумачі, Городенці, Рогатині, Снятині, Косові, Надвірній, Рожнятові. Кількість спеціалістів хірургічного профілю досягла 370 чоловік, із них ортопедів-травматологів — 74. Кількість травматологічних поліклінічних прийомів зросла до 34, ліжок хірургічного профілю — до 2 230, у тому числі ортопедо-травматологічних — до 785, що становить 5,9 на 10 000 населення.

У 90-ті роки відбувається процес спеціалізації ортопедо-травматологічної служби [4]. Відкриваються відділення кістково-гнійної інфекції, термічної травми. В ОДКЛ починає цілодобово працювати дитячий травматологічний пункт.

Кількість спеціалістів ортопедів-травматологів збільшилася до 115, введено штатні посади ургентних травматологів. Фонд ортопедо-травматологічних ліжок дорівнює 980, що становить 7,2 на 10 000 населення. Це найвищий показник того часу в країні після Донецької області.

Вагомий внесок у розвиток ортопедо-травматологічної служби належить співробітникам кафедри травматології, ортопедії і воєнно-польової хірургії медичного інституту. Із моменту заснування кафедри (1970) її співробітники розробили та впровадили в клінічну практику численні методи лікування профільних хворих, беруть активну участь у підвищенні кваліфікації спеціалістів. Лише за минулий рік опубліковано 41 наукову роботу, 1 підручник, одержано 1 патент, 2 позитивних рішення на винахід, 21 акт на впровадження. Виконуються 3 кандидатські дисертації. Майже всі співробітники кафедри мають відповідний науковий ступінь, учене звання, вищу кваліфікаційну категорію з травматології та ортопедії.

На базах кафедри, до яких належать відділення травматології та ортопедії ОКЛ, кістково-гнійної інфекції, термічної травми, міське відділення травматології і ортопедії, відділення дитячої ортопедії і травматології, застосовують сучасні методи лікування хворих, а саме: ендопротезування кульшового та колінного суглобів, зовнішню транспедиккулярну фіксацію і корекцію хребта, міжтіловий керамоспондилідез, ендоскопічні операції на суглобах, позавогнищевий остеосин-

тез кісток таза, інтрамедулярний блокований остеосинтез тощо.

На сьогодні в області зареєстровано 156 посад травматологів-ортопедів, які займають 177 осіб; 535 профільних ліжок для дорослих. За минулий рік виконано 7 416 операції, проліковано 17 215 хворих.

Вищу кваліфікаційну категорію мають 46 лікарів (28,39 %), першу — 60 (37,03 %), другу — 56 (34,56 %), що становить 93,10 % атестованих (по Україні 74,89 %). Усього атестовано 162 лікарі (93,10 %). На кафедрі травматології та ортопедії працюють передатестаційні цикли вдосконалення лікарів, спеціалізації, стажування, тематичного удосконалення. Існує потужна асоціація

ортопедів-травматологів області, яку впродовж 19 років очолює професор Клепач М. С.

Ми не зупиняємося на досягнутому. Ортопедо-травматологічна служба області готова до подальшого виконання своїх обов'язків.

Список літератури

1. Черненко В. Медицина Коломийщини / В. Черненко, І. Клим'юк. — Коломия, 2010. — 312 с.
2. Черненко В. Охорона здоров'я писанкового міста / В. Черненко. — Коломия, 2010. — 111 с.
3. «Про стан та заходи подальшого поліпшення травматологічної та ортопедичної допомоги населенню УРСР» : Наказ Міністерства охорони здоров'я УРСР № 418 від 12 вересня 1964 р. — Київ, 1964. — 24 с.
4. «Про регламентацію ортопедо-травматологічної служби в Україні» : Наказ МОЗ України № 41. — Київ, 1994. — 84 с.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2017

70 YEARS OF FOUNDATION AND DEVELOPMENT OF ORTHOPAEDIC–TRAUMATOLOGY SERVICE IN IVANO-FRANKIVSK REGION

M. S. Klepach

Ivano-Frankivsk National Medical University. Ukraine

✉ Mykola Klepach, MD, Prof. in Orthopaedics and Traumatology: asociaciaif@ukr.net